

Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji¹ z dnia2005 r. w sprawie wart ochronnych wykonywanych przez funkcjonariuszy Straży Granicznej na pokładzie statku powietrznego

Na podstawie art. 11 ust. 7b ustawy z dnia 12 października 1990 r. o Straży Granicznej (Dz.U. z 2002 r. Nr 171, poz. 1399, z późn. zm.)² zarządza się, co następuje:

§ 1.

Rozporządzenie określa:

- 1) warunki jakie muszą spełniać funkcjonariusze Straży Granicznej, zwani dalej "funkcjonariuszami", wchodzący w skład wart ochronnych na pokładzie statku powietrznego wykonującego przewóz lotniczy pasażerów, zwanych dalej "wartami ochronnymi";
- 2) sposób pełnienia służby na pokładzie statku powietrznego;
- 3) wyposażenie funkcjonariuszy wchodzących w skład wart ochronnych.

§ 2.

Użyte w rozporządzeniu określenia oznaczają:

- 1) Program - Krajowy Program Ochrony Lotnictwa Cywilnego określony w załączniku do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 15 lipca 2003 r. w sprawie Krajowego Programu Ochrony Lotnictwa Cywilnego realizującego zasady ochrony lotnictwa (Dz.U. Nr 160, poz. 1549);
- 2) jednostka organizacyjna właściwa w sprawach wart ochronnych - jednostkę organizacyjną Komendy Głównej Straży Granicznej odpowiedzialną za realizację wart ochronnych oraz koordynowanie spraw z tym związanych;
- 3) jednostka organizacyjna właściwa w sprawach zapewnienia bezpieczeństwa - jednostkę organizacyjną Komendy Głównej Straży Granicznej odpowiedzialną za koordynację działań w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa w międzynarodowej komunikacji lotniczej;
- 4) akt bezprawnej ingerencji - akt bezprawnej ingerencji w lotnictwie cywilnym skutkujący powstaniem sytuacji kryzysowej w rozumieniu przepisów Programu;
- 5) interwencja - podjęcie przez wartę ochronną lub poszczególnych funkcjonariuszy wchodzących w jej skład działań ukierunkowanych bezpośrednio na zapewnienie bezpieczeństwa na pokładzie statku powietrznego wykonującego przewóz lotniczy pasażerów, w tym polegających na użyciu środków przymusu bezpośredniego lub broni palnej.

§ 3.

1. W skład wart ochronnych wyznacza się funkcjonariuszy pełniących służbę w jednostce organizacyjnej właściwej w sprawach wart ochronnych lub w plutonach specjalnych Straży Granicznej, którzy spełniają łącznie następujące warunki:
 - 1) ukończyli szkolenia specjalistyczne z zakresu pełnienia służby w składzie wart ochronnych, w tym szkolenie z zakresu znajomości pokładów statków powietrznych, procedur obowiązujących na pokładach statków powietrznych, skutków użycia broni palnej na pokładzie statku powietrznego oraz sposobów unieszkodliwiania osoby niebezpiecznej bez użycia broni palnej;
 - 2) posługują się językiem angielskim na poziomie pozwalającym na swobodne porozumiewanie się;
 - 3) ukończyli szkolenie specjalistyczne z zakresu udzielania pierwszej pomocy;

- 4) posiadają odpowiednie predyspozycje psycho - fizyczne wymagane od funkcjonariuszy pełniących służbę w plutonach specjalnych Straży Granicznej stwierdzoną orzeczeniem komisji lekarskiej podległej ministrowi właściwemu do spraw wewnętrznych,
 - 5) posiadają zaświadczenie lekarskie o braku przeciwwskazań do pełnienia służby na pokładach statków powietrznych oraz przebywania w zmiennych strefach klimatycznych;
 - 6) legitymują się nieposzlakowaną opinią służbową.
2. W szczególnie uzasadnionych przypadkach w skład wart ochronnych można wyznaczyć funkcjonariuszy nie pełniących służby w jednostce organizacyjnej właściwej w sprawach wart ochronnych lub w plutonach specjalnych Straży Granicznej, jeżeli posiadają co najmniej trzy letni staż służby w Straży Granicznej oraz spełniają pozostałe warunki określone w ust. 1 pkt 1 - 6.

§ 4.

1. Skład warty ochronnej, w tym dowódcę warty ochronnej, określa Komendant Główny Straży Granicznej lub z jego upoważnienia kierownik jednostki organizacyjnej właściwej w sprawach wart ochronnych, każdorazowo po otrzymaniu decyzji Prezesa Urzędu Lotnictwa Cywilnego o wprowadzeniu warty ochronnej na pokład określonego statku powietrznego, o której mowa w § 97 ust. 2 Programu.
2. Określenie składu warty ochronnej następuje w formie pisemnego rozkazu.
3. Określając ilość funkcjonariuszy wchodzących w skład warty ochronnej uwzględnia się typ statku powietrznego, na pokład którego warty jest wprowadzana, oraz przewidywany poziom zagrożenia bezpieczeństwa tego statku aktem bezprawnej ingerencji w czasie trwania lotu. W skład warty ochronnej nie może jednak wchodzić mniej niż dwóch funkcjonariuszy.
4. W skład warty ochronnej nie można wyznaczyć funkcjonariusza przed upływem 12 godzin od zakończenia pełnienia przez niego służby w składzie innej warty ochronnej.

§ 5.

1. Zadaniem wart ochronnych jest zapewnienie bezpieczeństwa na pokładzie statku powietrznego, na który warty została wprowadzona, a w szczególności przeciwdziałanie aktom bezprawnej ingerencji w czasie trwania lotu statku powietrznego.
 1. W ramach wykonywania zadania, o którym mowa w ust. 1, funkcjonariusze wchodzący w skład warty ochronnej są zobowiązani w szczególności do:
 - 1) ujawniania i rozpoznawania potencjalnych zagrożeń dla bezpieczeństwa statku powietrznego w czasie lotu;
 - 2) przeciwdziałania aktom przemocy i próbom zawładnięcia statkiem powietrznym w czasie lotu;
 - 3) przeciwdziałania aktom niszczenia statku powietrznego lub spowodowaniu jego uszkodzenia, które mogą stanowić zagrożenie dla bezpieczeństwa tego statku w czasie lotu;
 - 4) dokonania rozpoznania i zabezpieczenia urządzeń i substancji, które mogą spowodować uszkodzenie lub zniszczenie statku powietrznego uniemożliwiając jego lot lub mogą stanowić zagrożenie dla bezpieczeństwa tego statku w trakcie lotu oraz przeprowadzić ich neutralizację w miarę posiadanych umiejętności i możliwości;
 - 5) podejmowania działań niezbędnych do osiągnięcia podporządkowania się pasażera, którego zachowanie stwarza bezpośrednie zagrożenie dla życia lub zdrowia członków załogi lub innych pasażerów albo w inny sposób zagraża porządkowi na pokładzie statku powietrznego, poleceniom dowódcy statku powietrznego.
 1. Podczas pełnienia służby w składzie warty ochronnej funkcjonariuszom nie wolno:
 - 1) spożywać alkoholu oraz innych substancji, które mogą obniżyć predyspozycje psychoruchowe;

- 2) przyjmować poczęstunków od pasażerów;
- 3) spać lub drzemać;
- 4) udzielać informacji o wykonanym zadaniu bądź w inny sposób doprowadzić do nieuzasadnionego ujawnienia faktu pełnienia warty ochronnej.

§ 6.

1. Dowódca warty ochronnej jest przełożonym funkcjonariuszy wchodzących w skład warty ochronnej i odpowiada za sposób pełnienia przez nich służby na pokładzie statku powietrznego.

2. Dowódca warty ochronnej obowiązany jest w szczególności do:

- 1) ustalenia w porozumieniu z dowódcą statku powietrznego zasad i sposobu niejawnego współdziałania oraz wzajemnego komunikowania się warty ochronnej z członkami załogi statku powietrznego, w tym określenia alarmowych sygnałów współdziałania;
- 2) ustalenia w porozumieniu z przedstawicielem linii lotniczej odpowiednich miejsc na pokładzie statku powietrznego przeznaczonych dla funkcjonariuszy wchodzących w skład warty ochronnej;
- 3) poinformowania funkcjonariuszy wchodzących w skład warty ochronnej o:
 - a) zakresie i sposobie realizacji zadań warty ochronnej oraz obowiązujących zasadach bezpieczeństwa,
 - b) trasie i czasie lotu statku powietrznego,
 - c) ilości i kategorii pasażerów danego rejsu, w szczególności z krajów wysokiego ryzyka oraz ich rozlokowania na pokładzie statku powietrznego,
 - d) mogących wystąpić w czasie lotu zagrożeniach aktami bezprawnej ingerencji,
 - e) rodzaju i ilości wyposażenia niezbędnego do pełnienia służby w składzie warty ochronnej;
 - f) sposobach niejawnego współdziałania i wzajemnego komunikowania się pomiędzy funkcjonariuszami wchodzącymi w skład warty ochronnej oraz pomiędzy nimi, a załogą statku powietrznego,
 - g) sposobie wejścia warty ochronnej na pokład statku powietrznego;
- 4) wyznaczenia zastępcy dowódcy warty ochronnej jeżeli w jej skład wchodzi więcej niż dwóch funkcjonariuszy;
- 5) przydzielenia zadań poszczególnym funkcjonariuszom wchodzącym w skład warty ochronnej;
- 6) sprawdzenia wyposażenia i przygotowania funkcjonariuszy wchodzących w skład warty do pełnienia służby w składzie warty ochronnej;
- 7) złożenia przełożonemu, o którym mowa w § 4 ust. 1, po zakończeniu pełnienia warty ochronnej, pisemnego raportu w sprawie jej przebiegu oraz przedstawienia ewentualnych wniosków lub propozycji mogących wpłynąć na usprawnienie sposobu pełnienia wart ochronnych.

1. Czynności, o których mowa w ust. 2 pkt 3 - 6, dowódca warty ochronnej wykonuje podczas odprawy poprzedzającej wejście warty ochronnej na pokład statku powietrznego.

§ 7.

1. Warty ochronna pełniona jest w sposób niejawnny. Ujawnienie faktu pełnienia warty ochronnej następuje wyłącznie w sytuacji gdy jest to niezbędne dla zapewnienia bezpieczeństwa na pokładzie statku powietrznego.
2. Funkcjonariuszy rozmieszcza się na pokładzie statku powietrznego w sposób zapewniający prawidłowe i skuteczne wykonywanie powierzonych zadań, z uwzględnieniem typu statku powietrznego oraz ilości funkcjonariuszy wchodzących w skład warty ochronnej i pasażerów lecących statkiem powietrznym.

§ 8.

1. Warty ochronna podejmuje interwencję, na polecenie dowódcy statku powietrznego lub samodzielnie, na podstawie własnej oceny sytuacji.
2. W przypadku wystąpienia sytuacji, w której zachowanie jednego lub większej ilości pasażerów stwarza zagrożenie bezpieczeństwa na pokładzie statku powietrznego, ale nie stanowi aktu bezprawnej ingerencji lub w inny sposób nie uzasadnia konieczności niezwłocznego ujawnienia funkcjonariuszy wchodzących w skład warty ochronnej, warty ochronna podejmuje interwencję dopiero, gdy działania albo możliwości działania członków załogi statku powietrznego okazały się niewystarczające do osiągnięcia podporządkowania się poleceniom dowódcy statku powietrznego przez osoby, których zachowanie zagraża bezpieczeństwu na pokładzie statku powietrznego.
3. Siły, środki i metody działań użyte podczas interwencji powinny być adekwatne do występującego zagrożenia, a interwencja w miarę możliwości przeprowadzona w sposób, który nie powoduje nieuzasadnionego ujawnienia funkcjonariuszy wchodzących w skład warty ochronnej.

§ 9.

Podczas pełnienia wart ochronnych funkcjonariusze występują w ubiorach cywilnych.

§ 10.

1. Wyposażenie funkcjonariuszy wart ochronnych:
 - 1) obejmuje wyposażenie podstawowe składające się z:
 - a) broni palnej z kaburą,
 - b) systemu identyfikatorów osobistych,
 - c) kajdanek rzepowych i sznurkowych,
 - d) latarki;
 - 2) może obejmować wyposażenie dodatkowe składające się z:
 - a) kamizelki kuloodpornej,
 - b) paralizatora elektrycznego
 - c) tarczy kuloodpornej,
 - d) elektronicznych środków łączności bezprzewodowej,
 - e) pałki teleskopowej,
 - f) podręcznej apteczki pierwszej pomocy przedmedycznej,

- g) kabury na magazynki,
 - h) telefonu służbowego.
2. Do broni palnej znajdującej się na wyposażeniu warty ochronnej stosuje się amunicję przystosowaną do używania na pokładach statków powietrznych.
 3. O rodzaju oraz ilości używanego wyposażenia dodatkowego w czasie pełnienia warty ochronnej decyduje dowódca warty ochronnej, uwzględniając warunki pełnienia warty ochronnej oraz stopień zagrożenia.

§ 11.

Ubiór oraz elementy wyposażenia, o których mowa w § 10 funkcjonariusze zobowiązani są nosić w sposób nie zwracający uwagi innych pasażerów oraz uniemożliwiający nieuzasadnione ujawnienie funkcjonariuszy.

§ 12.

Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji

W porozumieniu:

Minister Infrastruktury

[1] Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji kieruje działem administracji rządowej - sprawy wewnętrzne, na podstawie § 1 ust. 2 pkt 2 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 11 czerwca 2004 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji (Dz. U. Nr 134, poz. 1436 i Nr 283, poz. 2818 oraz z 2005 r. Nr 19, poz. 164).

Zmiany tekstu jednolitego ustawy zostały ogłoszone w Dz.U. z 2003 r. Nr 90, poz. 844, Nr 113, poz. 1070, Nr 128, poz. 1175, Nr 137, poz. 1302, Nr 166, poz. 1609 i Nr 210, poz. 2036, z 2004 r. Nr 29, poz. 257, Nr 171, poz. 1800, Nr 172, poz. 1805 i Nr 210, poz. 2135 i Nr 273, poz. 2703 oraz z 2005 r. Nr 90, poz. 757.

Uzasadnienie

Projekt rozporządzenia stanowi wykonanie upoważnienia zawartego w art. 11 ust. 7b ustawy z dnia 12 października 1990 r. o Straży Granicznej (Dz.U. z 2002 r. Nr 171, poz. 1399, z 2003 r. Nr 90, poz. 844, Nr 113, poz. 1070, Nr 128, poz. 1175, Nr 137, poz. 1302, Nr 166, poz. 1609 i Nr 210, poz. 2036, z 2004 r. Nr 29, poz. 257, Nr 171, poz. 1800, Nr 172, poz. 1805 i Nr 210, poz. 2135 i Nr 273, poz. 2703 oraz z 2005 r. Nr 90, poz. 757), zgodnie z którym Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji został zobligowany do określenia w drodze rozporządzenia, w porozumieniu z Ministrem Infrastruktury, warunków jakie muszą spełniać funkcjonariusze Straży Granicznej wchodzący w skład wart ochronnych na pokładzie statku powietrznego oraz sposób pełnienia służby przez tych funkcjonariuszy na pokładzie statku powietrznego oraz ich wyposażenie.

Problematyka wart ochronnych nie była dotychczas regulowana w formie rozporządzenia wykonawczego do ustawy o Straży Granicznej, z uwagi na fakt, iż wolą ustawodawcy zapewnienie bezpieczeństwa na pokładzie statków powietrznych wykonujących przewóz lotniczy pasażerów, jako ustawowe zadanie Straży Granicznej (art. 1 ust. 2 pkt 5b), jak też przepis upoważniający do uregulowania w poruszony formie wzmiankowanych spraw, zostały wprowadzone do ww. ustawy dopiero ustawą z dnia 22 kwietnia 2005 r. o zmianie ustawy o Straży Granicznej oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 90, poz. 757). Niemniej jednak sama instytucja wart ochronnych występuje w obowiązującym stanie prawnym już od 30 sierpnia 2003 r., tj. daty wejścia w życie rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 15 lipca 2003 r. w sprawie Krajowego Programu Ochrony Lotnictwa Cywilnego realizującego zasady ochrony lotnictwa (Dz. U. Nr 160, poz. 1549). Wzmiankowany

Program uregulował w § 97 - 99 zasady i tryb wprowadzania warty ochronnej na pokład statku powietrznego odbywającego lot wysokiego ryzyka oraz wskazał ogólne warunki pełnienia tej warty. Z uwagi na fakt, iż w myśl przytoczonych przepisów w skład wart ochronnych mogły wchodzić wyłącznie osoby ze służb podległych lub nadzorowanych przez ministra właściwego do spraw wewnętrznych, problematyka sposobu pełnienia tychże wart przez funkcjonariuszy Straży Granicznej została już poddana regulacji, ale wyłącznie na gruncie aktu o charakterze wewnętrznym Straży Granicznej, tj. w formie regulaminu nr 1 Komendanta Głównego Straży Granicznej z dnia 22 marca 2004 r. w sprawie wart ochronnych pełnionych przez funkcjonariuszy Straży Granicznej (Dz.Urz. KGSG Nr 3, poz. 12). Przedstawiony projekt rozporządzenia jest w znacznym stopniu wzorowany na powołanym regulaminie, koreluje z przepisami ustawy z dnia 3 lipca 2002 r. - Prawo Lotnicze (Dz.U. Nr 130 , poz. 1112 i Nr 210, poz. 2036 oraz z 2004 r. Nr. 54, poz. 535, Nr 96, poz. 959, Nr 99, poz. 1002, Nr 172, poz. 1805, Nr 173, poz. 1808 i Nr 273, poz. 2703) i powołanego wyżej rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 15 lipca 2003 r., jak również uwzględnia doświadczenia służb zagranicznych realizujących zadania w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa na pokładach statków powietrznych wykonujących przewóz lotniczy pasażerów.

W § 1 i 2 projektu zawarto przepisy ogólne określające szczegółowo zakres spraw regulowanych w rozporządzeniu oraz zawierające słowniczek stosowanych w rozporządzeniu definicji i skrótów.

Warunki jakie muszą spełniać funkcjonariusze Straży Granicznej wchodzący w skład wart ochronnych określono w § 3 projektu. W przedmiotowym zakresie przyjęto, że z uwagi na specyfikę służby w składzie wart ochronnych oraz rodzaj zagrożeń, którym warty te mają przeciwdziałać, ten rodzaj czynności powinien być realizowany przez funkcjonariuszy spełniających kryteria wymagane do służby w komórkach organizacyjnych Straży Granicznej realizujących zadania odpowiadające zadaniom pododdziałów antyterrorystycznych Policji, tj. plutonów specjalnych Straży Granicznej i odpowiadających im komórek w Komendzie Głównej Straży Granicznej. Przy czym zastrzeżono, że funkcjonariusze ci muszą odbyć specjalistyczne szkolenie z zakresu pełnienia służby w składzie wart ochronnych, a w tym szkolenie w zakresie znajomości pokładów statków powietrznych, procedur obowiązujących na pokładach statków powietrznych, skutków użycia broni palnej na pokładzie statku powietrznego oraz sposobów unieszkodliwiania osoby niebezpiecznej bez użycia broni palnej, posiadać wiedzę z zakresu udzielania pierwszej pomocy przedmedycznej, legitymować się znajomością języka angielskiego na poziomie umożliwiającym swobodne porozumiewanie się w tym języku oraz uzyskać stosowne zaświadczenie o braku przeciwwskazań do pełnienia służby na pokładach statków powietrznych oraz przebywania w zmiennych strefach klimatycznych. Powyższe w pełni koreluje w dyspozycją § 98 ust. 1 Krajowego Programu Ochrony Lotnictwa Cywilnego realizującego zasady ochrony lotnictwa.

Sposób pełnienia służby przez warty ochronne na pokładzie statku powietrznego normują postanowienia § 4 - 9 projektu, w których określono zasady obowiązujące przy ustalaniu składu konkretnej warty ochronnej, podstawowe obowiązki funkcjonariuszy wchodzących w skład warty, zasady kierowania wartą i wynikające z tego tytułu obowiązki dla dowódcy warty - w tym między innymi dotyczące ustalenia reguł bieżącego współdziałania pomiędzy dowódcą statku powietrznego i jego załogą, a wartą ochronną. Opracowując propozycje w tym zakresie przyjęto, że w każdym przypadku czynności i działania podejmowane przez funkcjonariuszy wchodzących w skład wart ochronnych powinny być adekwatne do występującego zagrożenia, tj. odpowiadać potrzebom wynikającym z istniejącej sytuacji, ale zarazem nie powodując nieuzasadnionego ujawnienia funkcjonariuszy warty ochronnej.

Wyposażenie funkcjonariuszy wart ochronnych i sposób jego noszenia określają przepisy § 10 - 11 projektu.

Ocena Skutków Regulacji

Rozporządzenie obejmuje swoim działaniem funkcjonariuszy Straży Granicznej, jak również, w części dotyczącej sposobu pełnienia służby na pokładzie statków powietrznych, osób odbywających podróże na statkach powietrznych objętych instytucją wart ochronnych, o ile zajdzie potrzeba podjęcia interwencji przez wartę ochronną.

Wejście w życie rozporządzenia nie spowoduje dodatkowych wydatków dla budżetu państwa i budżetów samorządu terytorialnego, jak również nie będzie miało wpływu na rynek pracy, konkurencyjność wewnętrzną i zewnętrzną gospodarki, a także sytuację i rozwój regionalny.